

Dövizle Endeksli Kredilerde Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu Uygulamasına İlişkin

Tarih 14/01/2009
Sayı KKDF-1/2009-1
Kapsam

T.C.

MALİYE BAKANLIĞI

Gelir İdaresi Başkanlığı

Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu

Kesintisi Sirküleri/3

Konusu : Dövizle endeksli kredilerde kaynak kullanımını destekleme fonu uygulamasına ilişkin açıklamalar

Tarihi : 14/1/2009

Sayısı : KKDF-1/2009-1

İlgili Düzenlemeler : 12/5/1988 tarihli ve 88/12944 sayılı Kararnameye ilişkin Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu Hakkında 6 Sıra Nolu Tebliğ ve 2002/4 Seri Nolu Uygulama İç Genelgesi ile 30/12/2008 tarih ve 27096 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2008/14420 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

1. Giriş

Bilindiği üzere, 12/5/1988 tarihli ve 88/12944 sayılı Kararnameye ilişkin Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu Hakkında 6 Sıra Nolu Tebliğin[1] 2 nci maddesinde; "...dövizle endeksli ve diğer endeksli kredilerde, borç bakiyesine ilişkin kur farkı veya endeks farkı ile dönem faizinin cari kurdan Türk Lirası karşılığı veya fark faizin (spread) toplam tutarı üzerinden" kaynak kullanımını destekleme fonu kesintisi hesaplanması gerektiği belirtilmiştir.

Ayrıca, 10/8/2004 tarihli ve 2004/7735 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı[2] ile bankalar ve finansman şirketlerince kullanılan tüketici kredilerinde (gerçek kişilere ticari amaçla kullanılmamak kaydıyla kullanılan krediler) kaynak kullanımını destekleme fonu kesintisi oranı %15 olarak tespit edilmiştir.

Diğer taraftan, 20/6/2001 tarihli ve 4684 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun[3] geçici 3 üncü maddesinin (a) bendinin verdiği yetkiye dayanılarak hazırlanan 2008/14420 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 30/12/2008 tarih ve 27096 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve yayımı tarihinde yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Bu Kararda, kaynak kullanımını destekleme fonu uygulamasında, dövizle endeksli kredilerde fon kesintilerinin hangi tutar üzerinden hesaplanacağı ile ilgili hükümlere yer verilmiştir.

Bu sirkülerin konusunu, dövize endeksli kredilerde fon kesintilerinin nasıl hesaplanacağına ilişkin açıklamalar oluşturmaktadır.

2. Dövize Endeksli Taksitli Tüketici Kredilerinde Vade Tarihinde Ödeme Yapılması Durumunda Fon Kesintisinin Hesaplanması

2.1. Taksit Tutarı İçindeki Anaparanın Esas Alınması

2008/14420 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 1 inci maddesinin ilk fıkrasında "Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu uygulamasında, dövize endeksli ve diğer endeksli kredilerde fon kesintileri, taksit tutarı içindeki anaparanın kur farkı veya endeks farkı ile dönem faizinin cari kurdan Yeni Türk Lirası karşılığı veya fark faizin (spread) toplam tutarı üzerinden hesaplanır." hükmüne yer verilmiştir.

Bu hüküm uyarınca, dövize endeksli kredilerde kur farkı üzerinden fon kesintisi hesaplamasında, taksit tutarı içindeki anaparanın esas alınması gerekmektedir.

2.2. Taksit Ödeme Tarihindeki Cari Kur ile Kredinin Kullandırıldığı Tarihteki Kur Arasındaki Farkın Esas Alınması

2008/14420 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 1'inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince, dövize endeksli taksitli kredilerde taksit tutarı içindeki anapara kur farkının hesaplanmasında, taksit ödeme tarihindeki cari kur ile kredinin kullandırıldığı tarihteki kur arasındaki farkın esas alınması gerekmektedir. Bu fıkrada sözü edilen taksit ödeme tarihi ilgili taksitin kredi kullanıcısı olan tüketici tarafından ödenmesi gereken tarihi (vade tarihini) ifade etmektedir.

Öte yandan, olumlu bir kur farkının oluşmaması halinde, taksit tutarı içindeki anaparaya ilişkin fon yükümlülüğü doğmayacak ve fon kesintisi sadece faiz tutarı üzerinden hesaplanacaktır. Örneğin, kredinin kullanıldığı tarihteki kurun 1.60 TL, ilk taksit ödeme tarihindeki kurun 1.50 TL olması halinde, taksit bedeli içindeki anapara üzerinden fon hesaplanacak bir kur farkı tutarı oluşmayacak ve bu taksit döneminde sadece dönem faizinin cari kurdan Türk Lirası (TL) karşılığı üzerinden fon kesintisi hesaplanacaktır. Bir sonraki taksit döneminde kurun 1.70 TL olması halinde, hem taksit bedeli içindeki anaparaya ilişkin kur farkı üzerinden hem de dönem faizinin cari kurdan TL karşılığı üzerinden fon kesintisi hesaplanması gerekecektir.

Buna göre, anapara ve faiz ödemelerinin, kredi sözleşmesine uygun şekilde taksit ödeme tarihlerinde (vade tarihlerinde) yapılması durumunda; taksit tutarı içindeki anaparanın kur farkı ile dönem faizinin cari kurdan TL karşılığının toplam tutarı üzerinden, taksit ödeme tarihleri itibarıyla fon kesintisi hesaplanacaktır.

Aşağıdaki örnekte, kur farkı üzerinden kaynak kullanımını destekleme fonu kesintisinin 2008/14420 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile getirilen hükümler doğrultusunda nasıl hesaplanması gerektiği gösterilmektedir.

Örnek: Bir banka tarafından müşterisine 50.000 ABD Doları karşılığı dövize endeksli taksitli tüketici kredisi kullandırıldığını ve her taksit tutarının 1.000 ABD Doları karşılığı TL olduğunu kabul edelim. Her bir taksit tutarının içinde 100 ABD Doları faiz, 5 ABD Doları Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV) ve dönem faizi üzerinden 15 ABD Doları KKDF'nin yer aldığını varsaydığımızda, aşağıda verilen döviz kurları da dikkate alınarak ilk üç taksit için 2008/14420 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yapılan düzenleme gereğince kur farkı üzerinden fon kesintisinin şöyle hesaplanması gerekmektedir. (KKDF oranı % 15 olarak dikkate alınmıştır.)

Kredi kullandırım tarihindeki kur = 1,40 TL

Birinci taksit ödeme tarihindeki kur = 1,47 TL

İkinci taksit ödeme tarihindeki kur = 1,42 TL

Üçüncü taksit ödeme tarihindeki kur = 1,55 TL

Birinci taksit ödemesi için kur farkı üzerinden KKDF kesintisinin hesaplanması:

Taksit içindeki anapara tutarı = 880 Dolar

Kur farkı = $1,47 - 1,40 = 0,07$ TL

KKDF'ye tabi tutar = $880 \times 0,07 = 61,60$ TL

KKDF kesintisi = $61,6 \times 0,15 = 9,24$ TL

İkinci taksit ödemesi için kur farkı üzerinden KKDF kesintisinin hesaplanması:

Taksit içindeki anapara tutarı = 880 Dolar

Kur farkı = $1,42 - 1,40 = 0,02$ TL

KKDF'ye tabi tutar = $880 \times 0,02 = 17,60$ TL

KKDF kesintisi = $17,6 \times 0,15 = 2,64$ TL

Üçüncü taksit ödemesi için kur farkı üzerinden KKDF kesintisinin hesaplanması:

Taksit içindeki anapara tutarı = 880 Dolar

Kur farkı = $1,55 - 1,40 = 0,15$ TL

KKDF'ye tabi tutar = $880 \times 0,15 = 132$ TL

KKDF kesintisi = $132 \times 0,15 = 19,80$ TL

2008/14420 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına uygun olarak örnekteki üç taksit için kur farkları üzerinden toplam ($9,24 + 2,64 + 19,80 =$) 31,68 TL fon kesintisi hesaplanması gerekmektedir.

3. Döviz Endekli Taksitli Kredilerde Vade Tarihinden Önce veya Sonra Ödeme Yapılması Durumunda Fon Kesintisinin Hesaplanması

23/2/1995 tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun[4] 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasının (d) alt bendinde, tüketici kredilerinde, ödeme tarihlerinin ödeme planında ayrı ayrı belirtileceği ve bunların kredi sözleşmesinde yer alacağı hükmüne yer verilmiştir. Aynı maddenin dördüncü fıkrasına göre, tüketici, kredi verene borçlandığı toplam miktarı önceden ödeyebileceği gibi aynı zamanda vadesi gelmemiş bir ya da birden çok taksit ödemesinde de bulunabilmektedir.

Bu itibarla, taksit ödeme tarihinde (vade tarihinde) yahut daha sonraki bir tarihte ödeme yapılması söz konusu olabildiği gibi;

vadesi gelmemiş bir ya da birden çok taksitin veya toplam borç miktarının önceden ödenmesi de mümkündür.

3.1. Vade Tarihinden Önce Ödeme Yapılması

Vadesi gelmemiş bir ya da birden çok taksitin veya toplam borcun taksit ödeme tarihlerinden önce ödenmesi durumunda; ödeme tutarı içindeki anaparaya ilişkin olarak kredi kullandırım tarihi ve ödeme yapılan tarih arasında oluşan kur farkı ile ödeme tutarı içindeki kredi faizine ilişkin kısmın cari kurdan TL karşılığı üzerinden, ödeme tarihi itibarıyla fon kesintisi hesaplanacaktır.

3.2. Vade Tarihinden Sonra Ödeme Yapılması

Taksit ödeme tarihinde ödeme yapılmayıp temerrüde düşülmesi durumunda, faiz ve taksit tutarı içindeki anaparaya ilişkin olarak, vade tarihi ile fiili ödeme tarihinde aşağıda açıklanan şekilde işlem yapılması gerekmektedir.

3.2.1. Faize İlişkin Olarak Vade ve Fiili Ödeme Tarihinde Yapılacak Hesaplamalar

Ödenmesi gereken dönem faizinin vade tarihindeki cari kurdan TL karşılığı üzerinden, ilgili taksit için ödeme yapılması beklenmeden, vade tarihi itibarıyla fon kesintisi hesaplanacaktır. Vade tarihinde, ödenmesi gereken dönem faizi üzerinden bu kesintinin yapılması, vade tarihindeki cari kurun kredi kullandırım tarihindeki kurdan büyük olması şartına bağlıdır.

Temerrüde düşülen taksitle ilgili olarak sonradan ödeme yapıldığında ise; fiili ödeme tarihindeki cari kur ile vade tarihindeki kur arasında olumlu fark oluşması durumunda, oluşan kur farkı ile ödenen dönem faizinin çarpımı üzerinden, fiili ödeme tarihi itibarıyla fon kesintisi hesaplanacaktır. Fiili ödeme tarihindeki cari kur, vade tarihindeki kurdan düşükse, ödenen dönem faizi üzerinden fon kesintisi hesaplanmasına gerek bulunmamaktadır.

Ayrıca, gecikme nedeni ile dönem faizi dışında tahsil edilen faiz niteliğindeki diğer ödemeler üzerinden de fon kesintisi hesaplanacağı tabiidir.

3.2.2. Taksit Tutarı İçindeki Anaparaya Ait Kur Farkına İlişkin Olarak Vade ve Fiili Ödeme Tarihinde Yapılacak Hesaplamalar

Vade tarihindeki cari kur, kredi kullandırım tarihindeki kurun üzerinde ise, ilgili taksit için ödeme yapılması beklenmeden, ödenmesi gereken taksit tutarı içindeki anaparanın kur farkı üzerinden, vade tarihi itibarıyla fon kesintisi hesaplanacak; ancak vade tarihindeki cari kur kredi kullandırım tarihindeki kurdan düşükse herhangi bir fon kesintisi hesaplanmayacaktır.

Temerrüde düşülen taksitle ilgili olarak sonradan ödeme yapıldığında ise; ödemenin fiilen yapıldığı tarihteki cari kur ile vade tarihindeki kur arasında olumlu fark oluşması durumunda, bu kur farkı ile ödenen taksit tutarı içindeki anaparanın çarpımı üzerinden, fiili ödeme tarihi itibarıyla fon kesintisi hesaplanacaktır. Fiili ödeme tarihindeki cari kur, vade tarihindeki kurdan düşükse, ödenen taksit tutarı içindeki anapara üzerinden fon kesintisi hesaplanmasına gerek bulunmamaktadır.

Anaparaya ilişkin kur farkı doğmadığı için, vade tarihi itibarıyla fon kesintisi hesaplanmamış olsa dahi; fiili ödeme tarihindeki cari kur, kredi kullandırım tarihindeki kurun üzerinde gerçekleşmişse, oluşan bu kur farkı sebebiyle, taksit tutarı içindeki anapara üzerinden fiili ödeme tarihi itibarıyla fon kesintisi hesaplanacaktır.

Diğer taraftan, fiili ödeme tarihindeki cari kur, kredi kullandırım tarihindeki kurdan düşükse, ödenen taksit tutarı içindeki anapara için, fiili ödeme tarihi itibarıyla herhangi bir hesaplama yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

4. Döviz Endeksli Kredilere İlişkin Diğer Ödeme Şekillerinde Fon Kesintisinin Hesaplanması

Döviz endeksli kredilerde, kredi sözleşmesi gereğince anapara ve faizle ilgili ödemelerin farklı tarihlerde yapılması mümkündür. Bu durumda, döviz endeksli kredilerle ilgili olarak yapılması gereken işlemler aşağıda açıklanmıştır.

4.1. Kredi Faizi ve Anaparanın Kredi Vadesi Sonunda Bir Defada Ödenmesi

Kredi faizi ve anapara ödemesinin tamamının kredi vadesi sonunda bir defada yapılması halinde; anapara ödemesine ilişkin olarak kredi kullandırım tarihi ve vade sonu arasında oluşacak kur farkı ile kredi faizinin cari kurdan TL karşılığının toplam tutarı üzerinden, vade sonu itibarıyla fon kesintisi hesaplanması gerekmektedir.

4.2. Kredi Faizinin Tamamının Kredi Vadesi Sonunda, Anaparanın ise Eşit Taksitler Şeklinde Ödenmesi

Kredi faizine ilişkin ödemenin tamamının kredi vadesi sonunda bir defada, anapara ödemelerinin ise eşit taksitler şeklinde yapılması halinde; anapara ödemelerine ilişkin olarak kredi kullandırım tarihi ve anapara ödemelerinin yapıldığı tarihler arasında oluşacak kur farkları üzerinden her bir taksitin vade tarihi itibarıyla, kredi faizinin cari kurdan TL karşılığı üzerinden ise kredi vadesi sonu itibarıyla fon kesintisi hesaplanacaktır.

4.3. Kredi Faizinin Taksitler Halinde, Anaparanın Tamamının ise Kredi Vadesi Sonunda Ödenmesi

Kredi faizine ilişkin ödemelerin taksitler halinde, anapara ödemesinin tamamının ise kredi vadesi sonunda bir defada yapılması halinde; dönem faizinin cari kurdan TL karşılığı üzerinden her bir taksitin vade tarihi itibarıyla, anapara için kredi kullandırım tarihi ve kredi vade tarihi arasında oluşacak kur farkı üzerinden ise kredi vadesi sonunda fon kesintisi hesaplanması gerekmektedir.

5. 30/12/2008 Tarihi İtibarıyla Geri Ödemeleri Devam Eden Döviz Endeksli Taksitli Kredilerde Fon Kesintisinin Hesaplanması

2008/14420 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının yürürlüğe girdiği 30/12/2008 tarihinden önce kullandırılmış olup, bu tarih itibarıyla geri ödemesi tamamlanmamış olan döviz endeksli tüketici kredilerinin önceki taksit dönemlerinde, taksit ödeme tarihlerindeki cari kur ile kredi kullandırım tarihi dahil olmak üzere önceki dönemlerdeki en yüksek kur arasındaki fark esas alınarak, kredi anapara borç bakiyesi üzerinden, kaynak kullanımını destekleme fonu kesintisi hesaplanmış olması gerekmektedir.

Geri ödemesi devam eden bu kredilerin, vadesi 30/12/2008 tarihinden (bu tarih dahil) sonra gelen taksitlere ilişkin fon kesintileri hesaplanırken; her taksit tutarı içindeki anaparanın esas alınması, ayrıca bu hesaplamada taksit ödeme tarihlerindeki (vade tarihlerindeki) cari kur ile 30/12/2008 tarihinden önceki dönemlere ait, üzerinden fon hesaplanmış olan, en yüksek kur arasındaki farkın dikkate alınması gerekmektedir.

Örneğin, 2008 yılının Haziran ayında, kur 1.21 TL iken kullanılan döviz endeksli bir kredinin Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık aylarında yapılan taksit ödemelerinde kurlar sırasıyla; 1.21 TL, 1.15 TL, 1.17 TL, 1.40 TL, 1.56 TL ve 1.55 TL olarak gerçekleşmiş ise; 2008/14420 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının yayım tarihinden sonraki dönemlere ilişkin kur farkı hesaplamalarında 1.56 TL'lik kur esas alınacaktır.

Vadesi 30/12/2008 tarihinden önceki bir tarihte sona eren, ancak 2008/14420 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının yürürlük tarihinden sonra ödemesi yapılan taksitler hakkında, sözü edilen Karardan önceki hükümlere göre işlem yapılması gerekmektedir.

Örneğin, 20/9/2008 tarihinde 10 ay vadeli olarak kullanılan döviz endeksli taksitli tüketici kredisine ait taksitlerin, kredi sözleşmesi gereğince her ayın 20'sinde ödenmesi gerektiğini, ödeme planına uygun olarak Ekim ve Kasım aylarının 20'sindeki taksitlerin tüketici tarafından vadesinde ödendiğini, ancak Aralık ayına ilişkin taksitin bu ayın 20'sinde ödenmeyip 2/1/2009 tarihinde ödendiğini kabul edelim.

Bu durumda, söz konusu tüketicinin Ekim, Kasım ve Aralık aylarına ait taksitlerinin, ödeme planına göre vade tarihleri 30/12/2008 tarihinden önce sona erdiğinden, bu taksitler hakkında 2008/14420 sayılı Bakanlar Kurulu Kararından önceki hükümlerin uygulanması gerekmektedir.

Diğer taraftan, Aralık ayına ait taksitin vadesinde ödenmesi beklenmeksizin, bu taksitin vade tarihi olan 20/12/2008 tarihi

itibarıyla anapara borç bakiyesine ilişkin kur farkı üzerinden fon kesintisinin hesaplanmış olması gerekmektedir. Ayrıca, 2/1/2009 tarihi ile 20/12/2008 tarihi arasında olumlu kur farkı oluşmuş ise, taksit tutarı içindeki anaparaya ilişkin olarak Sirkülerin (3.2.2) bölümündeki açıklamalar çerçevesinde fon kesintisi hesaplanacaktır.

Bununla birlikte, 2009 yılında ödenecek olan, kalan 7 taksit tutarı içindeki anaparalara ilişkin olarak taksit ödeme tarihlerindeki (vade tarihlerindeki) cari kur ile 30/12/2008 tarihinden önceki dönemlere ait, üzerinden fon hesaplanmış olan, en yüksek kur arasındaki farkın dikkate alınması suretiyle fon kesintisi hesaplanacağı tabiidir.

6. Döviz Endeksli Ticari Krediler ile Konut Kredilerinin Durumu

Bilindiği üzere, 26/7/2004 tarihli ve 2004/7633 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı[5] ile 29/07/2004 tarihinden itibaren "Bankalar ve finansman şirketlerince kullanılan diğer kredilerde Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu kesintisi oranı, % 0 olarak tespit edilmiştir." Bu itibarla, "diğer krediler" için % 0'dan farklı bir oran tespit edilmediği sürece, döviz endeksli ticari krediler üzerinden fon kesintisi hesaplanmayacaktır.

Ayrıca, 12/5/1988 tarihli ve 88/12944 sayılı Kararnameye ilişkin Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu Hakkında 6 Sıra Nolu Tebliğin 3 üncü maddesinin 2 numaralı bendinde "Konut ve yapı tasarrufu kredileri ile gerçek kişilere kendi ihtiyaçları için kullanılan konut inşaat kredileri" fon kesintisi yapılmayacak işlemler arasında sayılmıştır. Bu sebeple, bu bent kapsamındaki kredilerin döviz endeksli olarak kullanılması durumunda fon kesintisi hesaplanmaması gerekmektedir.

7. Diğer Hususlar

2008/14420 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 2 nci maddesinde, "Bu Kararda düzenleme yapılmayan hususlarda, mülga 12/5/1988 tarihli ve 88/12944 sayılı Kararnamenin Kaynak Kullanımını Destekleme Fonuna kesinti yapılmasına ilişkin hükümleri, 20/6/2001 tarihli ve 4684 sayılı Kanunun geçici 3 üncü maddesi uyarınca uygulanmaya devam olunur." ifadesi yer almaktadır.

Bu sebeple, mülga 88/12944 sayılı Kararname ve bu Kararnameye ilişkin 6 Sıra Nolu Tebliğ ile 2002/4 Seri Nolu Uygulama İç Genelgesinde yapılan açıklamalara uygun şekilde, TL kredilerde tahakkuk ettirilen faiz tutarı üzerinden, döviz ve altın kredilerinde ise kredinin anapara tutarı ve altın miktarı üzerinden fon kesintisi hesaplanmasına devam edilmesi gerekmektedir.

Duyurulur.

M. Akif ULUSOY

Gelir

İdaresi

Başkanı

[1] 26/8/1989 tarih ve 20264 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

[2] 15/8/2004 tarih ve 25554 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

[3] 3/7/2001 tarih ve 24451 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

[4] 8/3/1995 tarih ve 22221 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

[5] 29/7/2004 tarih ve 25537 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.